

Mölndals kommun

skola@molndal.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn i Hällesåkersskolan
i Mölndals kommun

Tillsyn i Hällesåkersskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Mölndals kommun under vårterminen 2017. Hällesåkersskolan besöktes av Skolinspektionen den 28 februari 2017 och den 1 mars 2017.

Måluppfyllelse och resultat

Enligt skolans sammanställning nådde alla elever i årskurs 3 kunskapskraven i matematik samt i de natur- och samhällsorienterande ämnena under läsåret 2016/17. I svenska var det enstaka elever som inte nådde kunskapskraven under detta läsår.

Av skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2016/17 framgår det att eleverna besvarat Göteborgsregionens enkät och att enkätsvaren visar att eleverna känner sig trygga i skolmiljön.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2017-06-30
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att utbildningen vid Hällesåkersskolan lever upp till författningarnas krav inom flera av de granskade områdena. Dock framkommer det under tillsynen att skolan inte att eleverna i vissa ämnen får undervisning av lärare som saknar behörighet och legitimation för de ämnen de undervisar i, trots att det på skolan finns lärare med sådan behörighet och legitimation att tillgå. Tillsynen visar även att rektorn behöver se till att elevhälsan främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Mölndals kommun att senast den 30 juni 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Mölndals kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten har legitimation och är behöriga för den undervisning de bedriver, om de inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. (2 kap. 13 och 17-18 §§ skollagen; 33 § införandelagen)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att åtgärder vidtas så att samtliga elever i samtliga årskurser får undervisning av behöriga och legitimerade lärare när sådana finns att tillgå.
- Rektorn ska se till att elevhälsan främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Lärarnas behörighet och legitimation

Skolinspektionen bedömer att inte alla lärare har legitimation och behörighet att undervisa i de ämnen som de bedriver undervisning i. Utredning visar att det finns elever som i de naturorienterade ämnena får undervisning av lärare som saknar legitimation och behörighet för undervisning i dessa ämnen. Det medför att eleverna inte alltid undervisas av lärare som har den ämnesutbildning som eleven har rätt att förvänta sig. Detta trots att det inom skolan finns lärare att tillgå med behörighet och legitimation för undervisning i de aktuella ämnena. Det har i detta fall inte heller framkommit några särskilda skäl, med hänsyn till eleverna, för att inte använda lärare som har rätt behörighet och legitimation för undervisningen. Därmed lever skolan inte upp till skollagens krav.

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller nämnda krav eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

Av den dokumentation om Hällesåkersskolan som Skolinspektionen begärt in inför tillsynen framgår att skolan har två grundskoleklasser med elever i årskurserna 1-3 samt en förskoleklass. Respektive grundskoleklass har en "klasslärare" som undervisar eleverna i merparten av ämnena. Inför tillsynen har Skolinspektionen fått in en förteckning från huvudmannen över vilka årskurser och ämnen lärarna vid Hällesåkersskolan undervisar i. Förteckningen visar även lärarnas anställningsform samt vilka ämnen och årskurser lärarna har legitimation och behörighet för. Av förteckningen framgår att båda klasslärarna undervisar sina klasser i de naturorienterade ämnena, men att endast den ena av dem har behörighet och legitimation för undervisning i dessa ämnen. Rektorn berättar under intervjun att det skulle kunna gå att tjänstefördela på annat sätt så att alla eleverna skulle kunna få undervisning av personal med behörighet och legitimation i de naturorienterade ämnena.

Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan vid skolenheten inte främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Det har i utredningen förvisso framkommit att den nya rektorn och nya personalen i elevhälsan planerat för att genomföra ett antal förebyggande insatser. Under innevarande läsår samt vid tiden för tillsynen bedömer Skolinspektionen emellertid att merparten av insatserna som

elevhälsan utfört är av åtgärdande karaktär och riktade till enskilda elever efter att specifika behov uppstått. Elevhälsan bedöms därför inte arbeta främst förebyggande- och hälsofrämjande, vilket strider mot skollagens krav.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Därutöver ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. I förarbetena anges att elevhälsans fokus inte ska vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv (prop. 2009/10:165 s. 277).

Under intervju med elevhälsans representanter framkommer det att skolans elevhälsa består av en skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog. Vid behov finns det även tillgång till en skolläkare. Merparten av elevhälsans personal är ny (personalen har tidigare arbetat med elevhälsoarbete gentemot andra skolor i kommunen). Innan de tillträdde sina tjänster fick Hällesåkersskolan del av elevhälsan från en annan skola i kommunen. Enligt den nuvarande elevhälsans representanter innehöll den elevhälsan dock inte alla de kompetenser en elevhälsa ska innefatta då specialpedagog saknades och under perioder även psykolog. Elevhälsans representanter samt rektorn uppger att de inte har tillgång till någon dokumentation över förebyggande- och hälsofrämjande insatser som den tidigare elevhälsopersonalen eventuellt skulle ha genomfört.

Rektorn berättar att hon sett till att den nya elevhälsan, till skillnad från den tidigare, ska vara på plats på Hällesåkersskolan och ha sina EHT-möten samt möten med föräldrar på skolan. Hon berättar vidare att kuratorn fått i uppdrag att jobba förebyggande för att bidra till elevernas välmående.

Skolsköterskan berättar att hon genomför de obligatoriska hälsosamtalen och skolpsykologen att hon har handledning med personalen kring en elev. Elevhälsans representanter berättar att de har fått i uppdrag av rektorn att kartlägga tryggheten och studieron bland eleverna men att de ännu inte har inlett detta arbete. De säger att då det tidigare inte har funnits någon elevhälsa på plats vid Hällesåkersskolan är det i nuläget framförallt behov av att prioritera ett antal åtgärdande insatser utifrån uppkomna behov. De slår dock fast att de är medvetna om att elevhälsans arbete främst ska vara förebyggande

och hälsofrämjande och att det är deras avsikt att framöver lägga merparten av sin tid på insatser av sådan karaktär.

Motivering till föreläggande som ingripande

Mölnads kommunns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Mölnads kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom

studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslut

2017-04-07

9 (11)

Dnr 43 - 2015:9205

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Daniel Talje
Föredragande/Utreddare

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Hällesåkersskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Hällesåkersskolan

Hällesåkersskolan är en skolenhet med förskoleklass och grundskolans årskurser 1-3 Mölndals kommun. Skolan är belägen i samhället Hällesåker, knappt en mil från tätorten Lindome. Under läsåret 2016/17 är det 40 elever i årskurserna 1-3 och tio elever i förskoleklassen. Eleverna i förskoleklassen bildar en undervisningsgrupp. Grundskolans elever är indelade i två "1-3 spår", d.v.s. två undervisningsgrupper där båda grupperna har elever från varje årskurs. Hällesåkersskolan leds av en rektor.

Undervisningen i svenska, matematik, de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena samt bild och musik bedrivs på Hällesåkersskolan av lärare som är anställda vid skolan. Musikundervisningen bedrivs av lärare som är anställda vid den kommunala kulturskolan. Undervisningen i idrott och hälsa samt i engelska bedrivs vid Valåsskolan som ligger i Lindome. Lärarna som undervisar i dessa ämnen är anställda vid Valåsskolan och har den skolans rektor som sin chef. Undervisningen i trä- och metallslöjd respektive textilslöjd bedrivs på Almåsskolan som också den ligger i Lindome. De undervisande lärarna är anställda vid Almåsskolan och har den skolans rektor som sin chef.